

Bibliothèque numérique

medic@

**Pseudo-Hippocrate. Liber de Salubri
Diaeta cum commentario Galeni.
Hermanno Cruserio Campensi
interprete**

*Parisiis : Ex officina Gerardi Morrhi Campensis,
1531.*

(c) Bibliothèque interuniversitaire de santé (Paris)
Adresse permanente : <http://www.biusante.parisdescartes.fr/histmed/medica/cote?06297x01>

LIBER DE SALUBRIS DIAETAE CUM COMMENTARIO GALENI. HERMANNO CRUSERIO CAMPENSIS INTERPRETE.

MENTARIO GALENI. HERMANNO CRUSERIO CAMPENSIS INTERPRETE.

μή μοι μέλι, μήτε μέλιτα.

Nocet empty dolore voluptas.

PARISIIS EX OFFICINA GERARDI MORRHII CAMPENSIS APVD COLLEGIUM SORBONAE.
M D. XXXI,

EPISTOLA

S REVERENDO IN CHRIS-
 TO PATRI D. GVLIELMO QVY-
 non, Priori Corboliensi, commenda-
 tori D. Ioānis Laterānēsis apud
 Parisios & Stāpenses, &c.
 Hermannus Cruse-
 rius Campensis,
 S. P. D.

T SI mihi tecum Reuerēde pater
 & multæ, & iustæ causæ amicitia
 priuatim sunt, ut ulla coniunctio
 arctior haud sciam an esse possit:
 tamen repetam initia amicitia ex
 parentibus meis, & Angilberto fratre, quam
 per manus mihi tradiderūt, & ueluti possessio-
 nem hæreditariam reliquerunt. Nam cum pa-
 trimonium tantū nobis sit, ut omnibus id, quæ
 in bonis nostris sint, lōgè præferamus: & alie-
 nare, nisi summa præmat inopia, non sustinea-
 mus: debēt profectò amicitia, quam à parēti-
 bus accepimus, posthaberi omnia, nihilq; esse
 ipsa charius, immo. tāto debet patrimonio anti-
 quior nobis esse, quantū inter amicitia interest,
 & possessiones. Quare nō est, qui de istis homi-
 nibus præclarè existimet, qui paternā amicitia
 nullis ipsi officijs psequitur: sed uel intermori
 sinūt, uel nouis cōiunctionibus cōmutāt. Quam
 ego,

ego quia colui sedulo, plurimiq; semper feci, nolui eã tãdiu inter priuatos parietes delitescere, quin omnibus aliquando sit testata. Hinc itaq; impulsus sum (licet illud satis uel tua dignitas postulabat) ut librũ de salubri diæta cũ cõmentario Galeni nuper à me Latine uersum tibi dicarẽ: nõ illũ quidẽ magnũ, sed quẽ tamẽ Galenus summus uir & clarissimus suis cõmentarijs est dignatus. Etsi equidẽ studiũ meũ in maioribus libris emittendis ponere malebam, nisi homines quidam studiosi (quòd nuper librum H I P P O C R A T I S de Humana natura in Latinũ sermonẽ traduxerã: quẽ ipsum semper suppressẽ dũ duxerã, nisi de meo me gradu tum Corbius meus, cui nihil uel potui uel uolui denegare, deiecisset) hũc librũ, qui cũ illo erat aptus, flagitassent, & quasi suo iure poposcissẽt. Hactenus igitur illis morẽ gestũ uolui. Nã quæ inter hũc & illũ inserta sunt, quando planè H I P P O C R A T I S esse Galenus negat, & infinitorũ errorum condemnat, omnino prætereunda duxi. Interea quod suppeditabit ocij, omne libris, qui penes me iam quidẽ uersi sunt, sed informiores, ad libram reuocãdis, poliẽdis, & lambẽdis dicabitur. ut primo quoq; die libri Epidemiõn, & libri de pulsibus exeãt: quos, ut sum testatus, nunquã mea sponte erã editurus, nisi huc me tum Medici quidam doctissimi induxissent, tum Gerardus

A ij dus

duſ Morrhius meus conſobrinus, cuius uel uoluntas magnum apud me pondus habet. Hiſ igitur ſum haecenus aſſenſus, operamq; meam condixi, quoad aſſequi ualeã : ut tamẽ mihi cõſtet mei ſtudiij ratio. Nam quò me à lectione ſemel retraham, & totũ dem interpretationibus, nihil merear, nec eſt conſiliũ. Sed hæc mea eſt ratio : ubi me lectionis cepit odium, ad uertendum me conſero, quò ad ſtudium redeã integrior. Quod ego à ſummis uiris cognoui, & accepi factitatum. Cæterum ego Domine honoratiſſime in memoria habeo, tuam operam mihi, & gratiam nullo loco deſuiſſe, & ne uiciſſim meo officio deſim, præſtabo pro uiribus. Interea hanc operam boni conſules, dum maiora te digna pariam. Caput autem hoc eſt, ut quando hoc munuſculum ab animo gratiſſimo, ſimulq; tui cupiditiſſimo, ꝑficiſcitur, pari uolũtate excipias. Vale

le Lutetiã Pariſiorũ. Ter-
tio Calend. Aprilis, Anno domini, 1531.

DE SALVBRI
DIAETA LIBELLVS CVM
COMMENTARIO GALENI.
HERMANNO CRVSERIO
CAMPENSI INTER
PRETE.

VNVS hic liber peculiarem habet titulum, ut totius presentis libri pars prima, ubi de Natura humana sermo habetur. Nam in illo, quod receperat, praestitit, omnibusque numeris absoluit. Et hinc quae instituit, toto opere tradit. Vnde uniuersus liber, exceptis illis quae his duobus libris interposita sunt, convenientem sibi inscriptionem sortitus est: quam ei quidam de Natura humana, & Diaeta fecerunt. Atque ut est prorsus liber de humana Natura inculpatus: omnino autem quae inter duo haec uolumina irreperunt, reprobata: ita liber de salubri diaeta, fere caret uitio, ubique cum HIPPOCRATICA elementorum institutione coniuncta. Sunt tamen eius loca, caeterum admodum pauca, quae non absunt a uitio. At esto, quod multis probatum est, Polybi.

Polybus auctor huius libri.

Idiotae hac debent diaeta uiuere.

¶ Ecquos Idiotas appellat, huius libri interpretes, in quae equidem incidi commentaria, praeterierunt. Nec unquam ex praceptoribus meis, cum librum praegerent, quaesiu. Nunc quando commentarium in ipsum statuiscribere, male praetermissum a meis praceptoribus iuxta atque interpretibus, quosnam dicit idiotas, animaduerti. Nempe enim hoc in confesso est, quam infra

Idiotae.

A. iij. dietam.

diætā tradit, hanc Polybum nō omnibus hominibus, sed solis præscripsisse Idiotis. Atqui hoc libro si solis priuatis consuluit, parum recte interpretes libri indistincte acceperūt, quasi ad omnes in communi homines sit habitus sermo. Inuenimus enim ἰδιώτης a Græcis appellari nō simpliciter, sed in relatione ad aliquid. Nam hūc esse huius idiotā artis aiunt; illū illius exercitij. Est, cum hos opponant illis, qui genti aut oppido præsunt, aut omnino publicum aliquod munus obeūt; itaq; qui uelut priuatā uitā agūt, idiotas hos, idest, priuatos appellāt. Equidem cū mecū considerarē, ecquos de his Polybus uocet hoc loco idiotas, Athletas illum existimaui a cæteris hominibus aperte separare, quādoquidem unam illi diætā in pane cōstitutam, & carniū esu habēt. Ab his, qui militant, aut peregrinātur, aut etiā pugnāt, quibus nō est delectus habendus, quibus cibis uesci, aut nō oporteat. His enim uti cogitur quisq;, quorū datur facultas. Præterea, qui quoquo modo festināter faciūt iter, nequeunt ullo modo, ut dicat Polybus, rationē habere uictus. Et breuiter, quicunq; negocijs publicis distinētur, aut uitā degunt quā uocāt ἰδιωτικόν. Quare ad hos solos, qui sibi uiuunt, quos priuatos uocāt, diætā, quā tradet, spectat.

Hyeme q̄
seruanda
diætā.

HYeme præ cæteris plurimum comedendum, bibendum quā parcissimè. Et potus esse uinum debet quā meracissimum: cibus, panis, opsonia, assa omnia. Holeribus hac tempestate præter cæteras paucissimis utendum: Nam hac potissimū ratione corpus calidum & siccum fit.

¶ Summa totius narrationis commemorata, recte ad finem

nem orationis adscripsit, qua de caussa singula, quæ dicta sunt, præscribat. Etenim calfacere corpus & siccare instituit, adductus temporis immoderato temperamento. Quod si moderatum fuisset, ut Vere est, moderatam seruare diætam mandasset : Conseruanda siquidē moderata sunt : quæ modum excedunt, immutanda. Iam mutatio non nisi ex contrarijs fiat immoderatis. Nam quod ultra modum corp^o, aut iam est calfactum, aut calfit, refrigerari quærit. Quod uero est refrigeratum uel refrigeratur, calferi. Simili ratione in immoderata humiditate & siccitate morbiferas excellentias contrarijs admouendis repellere oportet. Ac contrariam immoderationem applicare debemus, quæ hactenus a tergo mediū & mediocre relinquat, quatenus ab illo recessit morbifera. Quocirca bruma, quia temperamento est frigido & humido, conducit quam plurimum cibi sumere : bibere autem omnium parcissime. Plurimum hic nō ad facultatem referes, sed ad cætera tempora. Itidem bibere omnium parcissime, compones cum reliquis temporibus. Eodem est modo dictum, esse uinum meracissimum debere, præ eius alijs temporibus mixtione. Veruntamen ad uirium modum, præsentēq; usum, moderaberis uinum & cibum offerendum, sic etiam somnum, gymnasia, & in summa, quæcunq; a Medicis exercitia appellantur. Nam uinum quidem meracissimum, & assas carnes calfacere simul & exiccare, si cum maza & holeribus conferratur, quis est, qui ignorat ? Et panem item præ maza calfacere dixeris & siccare. Atq; hæc quidē auctorem attulisse ueluti exēpla duces. Tu porro legumina deliges, quæ calfaciūt & exiccāt, ut lenticulā. Præterea de holerib^o, q̄ hac sunt facultate prædita, ut brasicā : sic ex carnibus, q̄ syluestriū sunt animatiū, & sale cōditæ. Sed & mihi

Plurimum.

& mihi quoque hæc sunt pro exemplis dicta. Nam solida per se alimentorum sylua tribus Commentarijs, qui de facultate alimentorum inscripti sunt, constat. Itaque quemadmodum recte sunt hæc de cibis in qualitatibus deligendis & uitandis dicta: sic quæ de modo tradidit. Nã cibi, præter alijs temporibus, plurimum hyeme cõcedemus, memores probe in Aphorismis esse dictum, Aestate & Autũno cibos difficillime ferunt: hyeme, facillime: secundum locũ uer tenet. Quod si cui, qua de re hæc fiant, cognoscere cordi sit, docuit & hoc in Aphorismis, his uerbis. Ventres hyemẽ, & uere calidissimi sunt: quod aer id temporis frigidus intro arceat densando, & in penetralibus corporis concludat naturalem calorẽ, quæ æstate perspiratione digeritur. At respiratione aer attrahitur calidus. Respirationem uoco, cum spiritus intro & foras per os fertur. Perspirationem, quæ per totum corpus perinde fit.

Diaeta in aere.

AT uere ineunte, amplius potandum & dilutius est, ac paulatim. Sunt præterea sumendi molliores cibi, paucioresque, atque panis subtrahendus, mazaque exhibenda: tum opsonia eadem ratione. Iam etiam assa elixis commutanda, ac holeribus iam in uere paucis utendum, dum æstatem homo attigerit. tum cibis omnibus utendum mollibus, obsonijs elixis, holeribus iuxta & crudis & elixis, poculis multo dilutissimis & plurimis, & ut ne magna mutatio sit, subito utenti.

¶ Ampliorem dixit, & dilutiorem, non plurimum, & dilutissimum Vere potum esse offerendum, Nam plurimum

rimum & dilutissimum æstate iubet, quæ contrarium hyemi temperamentum habet bibere. At Ver ut medio est inter extrema temperamēto, ita mediam requirit diætam, frigidiorē illam quidem & humidiorē, ratione hyemis; calidiorē & sicciorem, æstatis ratione. Proinde ex his planum est, quomodo quam tradidit seruandam æstate & Autumno diætam, interpretari debeamus. Quare id quidem mihi prætereundum est: & lectoribus sæpius seduloq; attendentibus dicta omnia clare sunt, ut hæcenus quæ habita sunt, nullum desyderent interpretem.

A Estate maza molli nutriri, & potu diluto simulq; multo, tum opsonijs omnibus elixis oportet. Atq; his ita, ubi sit æstas, uti debemus, quò frigidū sit & molle corpus. Siquidem tēpestas calida est & sicca, corporaq; reddit & adusta & squalida. Quare his rationibus obuiandū est. Eodē modo, ut ex hyeme in uer, ita ex uere in æstatem cum deuenitur, cibum deducere, potum autem augmentare oportet: atq; in eum modum annum complēdo, ex æstate in hyemem peruenire. In Autumno contra, cibi maiori copia, & sicciore exhibēdi: & opsonia eadē ratione. Pocula pauciora, ita ut meraciora: ut cum hyems cōmoda sit, homo perpetuò potu utē meraciori & pauciori, & cibo quàm plurimo & sicciſsimo: nam ita imprimis ualebit, minimeq; rigebit. Tempus enim hoc magnopere frigidum & humidum est.

Diæta in
æstate &
hyeme.

B

¶ Quæ

DE DIAETA

¶ Quæ in præsentia tractantur ita sunt dissecta, nec ullum desiderant, qui ipsa interpretetur, quod omnibus plana fecit Polybus, nec ullam quaesiverit puram methodum; cæterum ut sunt scripta, ita accipiuntur.

Diaeta corpulentorum, mollium, & rubicundorum;

Habitibus corpulentis, & multum mollibus, & rubicundis, toto ferè tempore uti uictu sicciori ex usu est, humida enim est illorum natura.

¶ Quemadmodum temporum differentia aliam atq; aliam rationem uictus denunciant, sic habitus corporis: ad quos nunc, absoluto de temporibus sermone, descendit. Et ut accommodatam dietam demonstravit in temporibus, sic in corporum formis. Nam corpulenti, molles, & rubicundi, tales ex temperamenti humiditate evaserunt. Qui contra ac hi constituti sunt, de quibus mox ager, ex siccitate. Quamobrem convenit humidis siccior uictus, siccis humidior. Quæ si recte sunt dicta, neminem latet, temperatos decere dietam temperatam.

Temperati.

Atq; temperatos uoco, quos nec corpulentos, nec graciles, sed appellant quadratos.

Durorum, gracilium, ruforum, & nigrorum diaeta.

DVri, graciles, rufi, & nigri ferè semper uictu debent uti humidiori. Siquidem corpora horum sicca sunt.

similis

¶ Temperamentorum notas in commentarijs de temperamenti omneis scripsi. ubi τὸν στυφνοῦς, id est, durus, & τὸν ὑποσταλαμνῆς, hoc est, graciles esse temperamenti humidioris docuimus: sic nigros quoq;. At rufos non diximus sicco temperamento esse, cæterum hos, qui illis sunt colore finitimi, quos flavos nuncupant, quando

quando & flava bilis est temperamento sicco. Verum quidam scriptores minorē in uocabulis usurpandis diligentiam adhibentes, committūt, ut rerum doctrinam confundant. Atq; sic nonnulli Germanos flauos uocāt, qui flauī tamē non sunt, si de nomine exactam rationē in eas; sed rufi. Quod est huius reliquum orationis tum uere, tum clare est dictum.

Germani
rufi nō fla-
ui sunt.

Corporibus iunioribus utilis uictus est mollior & humidior. Nam hæc ætas sicca est, & corpora etiamnum sunt concreta. Senes uero humidior uictus plerūq; decet: quod id ætatis corpora humida sint, mollia, & frigida.

Iuuenū &
senū diæta.

¶ Hic ad ætates transit, ubi diuisionem non plenam fecit, qui eas non in quatuor differētias secauerit, sed in duas tantum; cū deceret, siquidem ætatum temperamēta rationis uictus studebat indices habere, sicut temperamēta quatuor sunt, sic disseccare ætates in quatuor, ac humidam & calidam statuere puerorū, siccā & calidam adultorū, siccā & frigidā eorū qui ætate inclinata sunt, humidam & frigidam senum. Sed puerorū ætatē merito est par esse humidam, quod incrementum incidere in aliud temperamentum possit nullum. At ætati adultorum, quandoquidem plus iusto calida est & sicca, utilis est contrariæ diætæ usus. Id quod etiam ad ætatem spectat inclinatā & uergētē. Verū de ætate senum magna est quæstio, quā neglexerūt, ppe omneis; de qua paulo inferius, posteaquam ætates satis exposuero, uerba faciam. Si namq; pueri plus habent citra controuersiam, ut humiditatis, quam est ex usu inculpate ualentibus; ita caloris (neq; enim simpliciter sunt, ut adulti, calidi; sed natiuo calore, quæ temperata est, qui in homo sanguine cōsistit) ætas quæ inter pueros intercedit,

Tēperamē-
ta ætatum.

B ij & adultos,

DE DIÆTA

Aetas adu- & adultos, quæ ephēborum est adulescentulorumq̄,
 lescētū & optimo fuerit temperamento. Atqui optimū quan-
 ephēborū do mediū est, uictus etiā medio esse temperamen-
 temperata. to debet; ut neq̄ humidius eorum corpus, neq̄ siccus,
 neq̄ calidius, uel frigidius reddamus. Verū tamen cor-
 Pueri non pus puerorum, quāquam habeat plus humiditatis, quā
 exiccandi. salubris habitus postulat, nihilo magis est siccandum;
 alioqui incremento prohibeas illos. Sed iam quia senes
 Senū tēpe- nonnulli esse humidos uolunt, alij siccōs, atq̄ id utriq̄
 ramētum. indefinite, faciendum nobis est, ut partim illos esse sic-
 cos, partim humidos declaremus, quod in commētarijs
 ostendimus de temperamētis, ubi solidis corporis par-
 tibus esse declarauimus siccōs, sed excrementorū quia
 ex temperamenti frigiditate copia abundant, hæcenus
 dicuntur humidī. Vnde si spectes utrumq̄, cōtraria &
 duplex ab hac ætate indicatio existit medicis; quod ob
 solidarum partium siccū temperamentum, humectari
 desiderent; rursus propter affluētiam humidī ex-
 crementi, desiccari. Itaq̄ quonam modo utriusq̄ possis
 rationem habere, abunde in opere de tuenda sanitate
 diximus. Hoc loco satis sit summam illorum, que illic
 Quæ diæta scripsimus, retulisse. Cibis, potus, & quæ reliqua sunt,
 senibus ser- spectent humidum & calidum, quasi senū solidæ par-
 uanda. teis corporis, quæ solæ recte parteis uocantur, hume-
 ctandæ & calfaciendæ sint. Rursus respicienda est uac-
 uatio pituitosorum excrementorū. Quare si ex ope-
 re de tēperamentis colligas, & uia scientiæ discas pro-
 prium senum temperamentum esse frigidum & siccū;
 acquisititia autē humiditate esse præditos eos, quod
 multa illis excrementa pituitosa generantur; deinde
 illinc profectus ad commentarios de sanitate tuenda,
 discas quoq̄, qua sint uictus ratione nutriendi senes,
 clarè perspicias, quod hoc loco est obscurum. Neq̄
 enim in duo erat humana uita diuidenda, neq̄ senum
 dicenda

dicenda corpora humida & mollia, neq; uictus eis sicco temperamento imperandus. At uero iuuenes cum dicat corpore esse concreto, & temperamento sicco, constat solos adultos eum dicere, hosq; appellare iuuenes. Proinde puerorum præterijt, & inclinatum ætatem, atq; ut equidem dico, præterea temperatissimam, quæ mediâ est inter pueros & adultos. Atq; adeo deprehendimus suum sibi ipsi esse suspectum sermonem, neq; enim uno uerbo dixit, esse senes sicco uictu nutriendos, sed addidit, plerumq; quod est perinde, ac nõ semper. Id quod nec habitui corporis, nec alteri adiecit ætati. Nam suus cuiq; corpori est uictus semper deligendus.

Quare pro ætate, tempore, & habitu est uictus nobis ineunda ratio, obuiadumq; constitutionibus, æstibus, & hyemibus, nõ ita demum optima sanitate degemus.

¶ Hæc in summa dixit auctor cū clare, tum uere: quæ sæpe nos, & multis locis explicauimus.

Et iter facere hyeme, uelociter debemus: æstate lento gradu, nisi sub sole iter faciendum est.

Iter quomodo & quando faciendum.

¶ Quo pacto iter faciendum sit singulis temporibus, docet. Nam esse hyeme eligendam ambulationem siccantem & calfacientem. Aestate contrariam spectandam: nisi sub Sole, inquit, iter faciendum est, tū enim festinato opus est, quo liberemur ocys siccitate & calore, quæ corpori in itinere eiusmodi comparantur.

B iij Corpulentis

DE DIAETA

Corpulentis ocyus est iter faciendum, gracilibus lentius. Multis lauacris æstate utendum, hyeme minus multis. Gracilibus conuenit plus balneum, quam corpulentis.

¶ Celer motus augendo plurimū colore corpus colligat: in motibus uero remissioribus calor mediocris sanguificationi & nutritioni prodest. Quamobrē animalibus, ut bene nutriantur, adiumento est.

Quibus qñ
uestibus
utendum

Vestes hyeme mundæ sunt induendæ, æstate oleo infectæ.

¶ Quid scriptor magis congruum, quam quod omnes attulerunt interpretes, intellexerit, ipse uiderit. Quod si mundas, quia magis calfaciunt, aut halitus non interpellant, ideo uult hyeme indui: & infectas oleo, quod aut refrigerant, aut halitum obstruunt, non probo orationem. Nam mundæ uestes, quæ denso cōtextu sunt, maxime si lacernæ sint, refrigerant. Quo est harū commodior usus. Nam oleo quidē infectæ, plane sordidæ sunt. Neq; est quisquam hominū elegatium, qui uestiri tam spurce sustineat, idq; æstate. Cum etiā temporis diuturnitate plus calfaciant oleo infectæ, quam mūdæ, licet primo occursum sint frigidissimæ.

Diaeta cras
soriū, q esse
uolunt te
nues.

Crasasi, qui tenues esse uolunt, ieiuni exercitationes cunctas subire debent, & cibū adhuc anhelantes sumere, haud dum refrigerati, & prius uinum bibere dilutum, non admodum frigidum: præterea opsonia sesamis parare, & condimentis,

condimentis, alijsq; id genus. Ac opsonia maiori copia fumantur. Nam ita paucissimis bellarijs saturabuntur.

¶ Quod postremo loco orationis est dictum, Nam ita paucissimis saturabuntur, quidam de omnibus prædictis pronunciarî uolunt : quidam de opsonijs tantum, quæ sesamis, & similibus uult condiri, alijsq; multis. At quæ prædicta sunt, hæc sunt, ieiunû exercitare : quod quidam aperte uacuat, ut replet a cibo exercitatio. Ad hæc ab exercitationibus anhelantes cibum sumere, nondum per halitum eorum calore digesto, aut refrigerato corpore : quam causam esse, quo quis celeriter impleatur, liquet. Si uero alia ratione id huius libri auctor uult extenuare, nos præterit. Hoc certe noui, istud in causa fuisse, cur multis uiscera sint oppilata, imprimis iecur : ut etiam a cibo uehementes exercitationes. Præterea his, qui habent in iocinore arctos transitus alimenti, lauacra obstructions creant. Sed hæc omnia una cum distinctis priuatim explanationibus in opere de sanitate tuenda sum persequor. Restat ut dictionem ipsam consideremus, in qua ait : Et prius uinum bibere non admodum frigidum : atq; ita orationem instituit, quasi frigidum esse illud, non admodum tamen frigidum iubeat. Cæterum non ita statim uult ab exercitationibus bibi uinum, sed prius aquam, quæ admodum Athletæ docti experientia faciunt. Quippe uinum caput tentat, si uel mox a balneo præ omnibus alijs cibis & potibus bibatur. Non tamen frigida post exercitationes potio, nisi calidam præbibas, noxa uacat. Offendit enim & hæc non obscure uentrem ac iecur, nonnullis etiam neruos. Iam corpus etiam auget frigidum uinum, & auctor id resolvere uult.

uult. Nisi forte aliter erat scriptum, & sit lapsus, qui descripsit. (Nam talia etiam hodie multa cernuntur) qui pro non omnino calidum scripserit, non admodum frigidum. Etenim qui anhelantibus adhuc præbere alimentum uult, corpore multis uaporibus oppleto, cum uini portione calidi magis illos replet, quod magis pere calidum non secus ac frigidum congendo uentri atque cõtendendo cõparatũ sit : non committet, ut istud faciat.

ET semel tantum cibum sumere, super sedere balneis, duriter cubare, nudumque obambulare, quoad eius fieri potest.

¶ Rectius diceret parum cibi sumere, quã semel tantum cibum sumere. Sũt enim, qui semel duntaxat cibum sumunt, & longe plus comedunt his, qui bis. At uero ut balneum corpus calfaciendo, maxime foris, ad digestiõnem refert, & digestorum appositionem : sic si non laues, contrarijs commodes. Iam durum cubile sollicitat corpus, comprimit, constringitque : itaque eius in omnem partem incrementum interpellat. Eadem ratione nudum deambulare omneis ad cutem attinentes partes refrigerat, tum uero in altum & uiscera calorem impellit, ut probe quidem coquantur cibi : cæterum quomõnis quoquo uersum permeent, obstat.

Dieta tenuiũ, q̄ esse crassi uolũt.

E Diuerso qui ex tenuibus crassiores uolunt euadere, omnia hi contra ac illi instituere debent, nec ieiunium quẽquam laborem subire.

¶ Contraria his, quæ obesibus præscribebantur, hæc sunt : anhelantes non sumere cibum, sed ubi iam naturaliter respirauerint : neque semel tantum cibum sumere, uerum iterum

iterum aut ter comedere. Qui uero contra facit, ac illi, qui balneis abstinent, lauabit bis: ut tamen semper imprimis tempus a cibo, secundo balneo tribuat, interim etiam primo. Ita exercitationes quoque breues & remissas obibit, easque a cibo. Eadem ratione molliter curbare, nec nudos in aere uersari his conducit. Quare causa est, cur Athletæ quosdam statuunt exercitationes, quæ consistunt in hoc, ubi complexibus, uel toto corpore pugnatur, προσάπτης & σωμαπομαχίη ipsi uocant, in his quibus parare corpus studet, uitantes, ne nudo eos corpore exercitent, nec complexu. Contra quos extenuatos uolunt, celeris exercitatione, ac citra primum complexum exercitant.

Vomitus oportet & uentris cataclysmata in hunc modum usurpare. Sex brumalibus mensibus uomere: quia id tempus æstiuo est pituitosius: & morbi caput tentant, & regionem supra septum transuersum. At æstus ubi uigeant, uti cataclysmatis, quippe hoc tempus torridum est, & corpus biliosius, & grauitates lumbos, & genua afficiunt, calorque urget, præterea fiunt in uentre tormina. Quare corpus oportet, & quæ eleuantur deorsum ab his locis subducere.

Quando uomere, & uentre oportet abluere.

¶ Ecquæ uocet cataclysmata, ex his quæ sequuntur, auctor ostendit, hæc enim dicit, quæ lacte constant, & ex ciceribus elixā aquā, saluginē, & aquā marinā. Nam alia horum sunt purgantia medicamenta, quæ totum corpus uacuant. Quare ut balneatores purgare se bal-

C nea

DE DIAETA

nea dicunt, cum ab illorum lapidibus cenam abstergunt, & sordes. Ita uentris & intestinorum cataclysmata pituitam eis & bilem abluunt. Quando igitur hyeme generatur in uentre pituita, auctor nobis est, ut pituitam uomitibus expurgemus. Et bilem æstate innatantem, retrahamus deorsum. Veruntamen uniuersum corpus si purgare instituas, æstate per uentrem superiorem, hyeme per inferiorē purgabis; ut est in Aphorismis relatum. Nam quæ in præsentī abundant, his medebis purgatione, ut tamen per loca, quo uergunt, purgationem instituas. Siquidem ducenda sunt, quo tendunt, per loca accommodata. At quibus, ne augeantur, uelis obsistere, per contraria loca retrahere debes.

Apho. 21.
lib. primi,

Quæ quibus
purgationes
conueniunt.

Administrentur cataclysmata corpulentioribus, & humidioribus saliora, & tenuiora: Siccioribus, gracilioribus, & imbecillioribus pinguior, & crassior. Cataclysmata, pinguia, & crassa sunt, quæ lacte conficiuntur, & ex ciceribus aqua elixa, & id genus alijs. Tenuia uero, & salsa, brassica, & aqua marina, & quæ eiusmodi sunt.

¶ Quæ magis incidunt, corpulentioribus iubet præberī, quod pituitosiores hi sūt. leniores uero gracilibus; nam sunt hi biliosiores. At uero quæ sit materiæ utrorumque, ipse subiicit: quæ quia interpretem non requirunt, ideo his præteritis, ad proxima me conuerto.

Quo uocabuntur
re obesi debent.

Vomitibus autem hoc modo irritare oportet: homines obesi, ieiuni uomant, currēdo, aut celeriter eundo meridie.

¶ Vult.

¶ Vult crassus, qui uomituri sunt, corpus excafactum: quo succi pituitosi, quo plurimo crassi abundat, liquefcant. Quin etiam omnium apertio uasorum, & angustorum meatuum raritas hac maxime ratione paratur. Faciunt autem hæc omnia ad facilem & minime molestum uomitum.

S It hysopi quadrans cōtriti in congio aquæ: quem ebibat, acetum affundens, & sal aspergens, quo sit iucundissimum.

¶ Incidētem esse potionem uelle illum, & qua de causa, non est obscurum. Namq; homines crassi quando quidem humoribus sunt præditi prorsus crassis, & frigidis, ijsq; nonnullis lentis, ideo potionem eorum discutientem uult esse. Caterum quantam potionis, quam præscribit, copiam porrigat, non habeo exacte dicere: quod mensura, quem congium uocant, non sit apud omneis eiusdem capacitatis. Si atticum congium imperat bibere, non mihi ille mos placet, multum enim esse uidetur mihi. Erat tamen maioribus solēne, si quando uel lactis fero, uel cuiusmodi purgatione utendum stantissent, magna copia offerre.

Bibat tardius primum, deinde uelocius.

¶ Nam a primo si affatim bibisset, continuo uomeret prius, quam omne ebibisset, atq; succos in uētre contentos absterget, queis cum una effunderentur, quos prime uenæ habent. Sin autem, primo lentius, postea omnino bibat largius, ea ratione fiet, ut mediocri tempore continere possit, atq; in tempore impetum ad uomitum capiet, quod tandem magis affatim bibat.

C ij Graciliores,

Quo uome
re debent
graciles.

GRaciliores, & imbecilliores à cibo uomitum prouocent hunc in modum. Calida loti prebibant meri heminam, mox omnis generis cibos ingerant, nec in comedendo bibant, nec à cibo, sed contineant se, dum quatuor stadia quis progrediatur. Deinde illis in potum triplex uinum miscebis, austerum, dulce, & acidum: primum meracius, & paulatim, tractimque; deinde dilutius, celerius, & affatim.

¶ Calida lotum, præbire mandat poculum meracius, hac, ut conijcimus, inductus ratione. Calido balneo totum corpus calfit, humores colliquantur, uasa euadunt laxa. Quæ & ipsa uinum meracius præstat, eademque opera uiribus robur conciliat, cuius habere maximam rationem in gracilibus uidetur. Mox, inquit, omnis generis cibos ingerant, cuius non eandem omnis rationem, qui hunc librum enarrauerunt, scripserunt. Nam quibusdam de illis, uarios cibos offerre uidetur, quod inter sese mutuo dissidentes, minori negotio uomitum cieant. Alijs, quo plus ingerant, quippe simplices, & unius speciei mox saturant. Præterea, non illis concedit statim bibere, ut cibi statim ne supernatent, quod cauet. Et ne istud accidat, tempus etiam constituit inter ea, quod commorentur, nutritioni insufficientes. Ipsumque adeo tempus pronunciauit, dum quatuor stadia quis progrediatur. Quæ postquam ita præcesserint, dat bibere, uina tria, quæ inter se sunt diuersis qualitatibus. Nã ex his uinis hoc esse austerum uult, illud dulce, aliud acidum. Sed hoc etiam loco causam reticuit, quamobrem id præscribat. Qui uero ad eius sensum diuinationibus aspirant, dicunt austerum ipsum administrare ob instrumentorum,

Quare triplex uinum fit offerendum.

mentorum, per quæ uometur, robur: dulce, ut uo-
 mitum concitet, ad hæc quod fundat humores dulce
 uinū: acidū, ut abstergat, quæ uentri sunt infixæ. For-
 te uero & cibos illis præscripsit diuersis qualitatibus,
 ut hi uentrem confirmet, illi uomitum iritent, alij suc-
 cos abstergant impactos. Verum quod frequenter in
 sodalium meorum & amicorum cæterorum congres-
 sibus dico, non tacebo in præsentî. Non paruum esse
 istorum delictum censeo, qui rationalem sectam uen-
 ditant: qui omiſſa ratione eorum, que dicunt, pronun-
 ciant, tanquam edicta regia. Nā multo erat fatius ipsū
 libri scriptorem, singulorum præceptorum uim expri-
 mere: ut fecit HIPPOCRATES in libro de ratione
 uict⁹ in morbis acutis, ubi de ptillana refert. Nā uisco- Libro pri-
 sitas eius lenis, continua, iucunda, lubrica, & modice la- mo.
 xa est, sitim arcet, & ubi ablutione opus est, facile de-
 scēdit, nō astringit, non uellicat grauitèr, neq; in uentre
 intumescit. Similiter de aqua mulsæ, uino, oxymelle, &
 lauacris scribit. Vt initium habeamus uixæ, qua nonnul-
 la ab scriptore omiſſa, quæ cum eius sententiâ sunt con-
 iuncta, adijciamus. Et nunc quidem cum alia protulit,
 non addita causæ ratione, tum quod bibendum est uis-
 num primū quidem meracius, & paulatim, & tractim:
 deinde dilutius, celerius, atq; affatim: cogimur nos mē-
 tem coniectare, qua scripsit. Est uero eum omnis alio-
 qui ambigua coniectura, tum sane maxime, ubi homi-
 nis sententiâ etiamnum ignoratur. Proinde dilutius bi-
 bere uinum, celerius, & affatim, de his qui cupiunt uo-
 mitum, non absolum uideatur dictum esse: quando-
 quidem his qui retinere uolunt, & concoquere alimē-
 tū, contraria conferunt, meracius, paulatim, ac tractim.
 Quare autē, quæ omnino retentiōni sunt congrua, hæc
 offerat prima iamiam uomituris, non habeo, quod pro-
 babile adferam, Fortassis horum auctori non alienum
C iij uidebatur,

DE DIAETA

uidebatur, quod interpretibus nonnullis probabatur. Quādo hoc illi propositum est, ut uires hominum graciliū, quibus hæc dicitur, ne prosternat, ideo præter cætera eas confirmat, ac mox ad scientia uomitum progreditur. Veruntamen ad uires constituendas tempus, quod a cibo sumpto dabatur, satis erat. Aliud item alij ut dixi, uidetur, non tamen numerandum ut necessariū, quod demōstrationibus stabilitur ex sciētia profectis.

Qui consuevit bis mensibus singulis uomere, rectius ille ordine duobus diebus uomat, quā quintodecimo quoque die. Alij planè contra faciunt.

¶ Et huius quoque oportebat rationē scriptorem commentis apponere, quando præter distinctam ullam declarationem dixit de uomentibus bis quoque mense. Vi deo enim esse, qui uacuationis gratia uomūt: ut alios, qui unum diem in mense ieiunāt. Et quosdam, qui huius morem hunc uentri impactum, aut uiscidum, aut crassum expurgant. Sed nihil tamen causæ est, quin per interualla ista faciamus, non cōtinuis duobus diebus.

Qui facile cibos reuomunt, aut quibus sunt alui astrictæ omnibus cōuenit his crebro in die cibū sumere & esculentis uti uarijs, ac opsonijs uarie paratis, uina item bina bibere, uel ternana. At qui cibos non reijciunt uomitu, uel aluis sunt præditi sanis, his ex usu est, ut faciant illi modo contraria.

¶ Qui uētrē purgare, aut corp⁹ uacuare modice uolūt,
his

his cōfert uomitus. Atq; hos sæpius uult cibū sumere, eumq; uarium, & diuersa uina bibere. Contra, eos qui nolunt uomere, uentre scq; habent plus æquo humidos, ut quærant listi, hos nec frequēter comedere, & uarijs cibis & uinis abstinere. Nam semel cibum capere, & eum unicum, uinum item unū bibere, interest ad hoc, ut uenter illa & retineat & coquat. Contraria uero ægrius tū concoquuntur, tum in uentre cōmorātur. Et pro ciborum qualitate, & ordine sumptionis, aut innas tate illos, aut externi per aluum contingit.

INfantes diu sunt calida lauandi, ipsiq; uinum Infantium
diæta. dilutum exhibendum, quod prorsus tamen frigidum non sit. idq; offerendum, quod minime uentrem attollit, & flatum creat. Atq; hæc facienda sunt, quo minus tentent conuulsiones, ipsiq; crescant, & melioris coloris fiant.

¶ Quo hæc dicta diæta spectet, ipse enarrauit: nempe enim ut minus, inquit, tentent conuulsiones, ipsiq; crescant, & melioris coloris fiant. Nam calida qui multo pueri tempore lauantur, mollia permanent: id quod conuulsionibus resistit. Nam conuulsiones ipse **HIPPOCRATES** frequentiores esse dicit corporibus contentis, quam remissis & laxis: Tum mollia corpora facilius augentur, quod in omnem partem facilius intendantur. Atqui quæ a conuulsionibus libera sunt, probeque crescant, his totum esse habitum salubrem, id latet neminem. Ergo id ipse uno insigni prodidit non contemnendo, coloris. Et uero etiam uinum hos dilutum iubet bibere, nolens eos nimium calefcere, idq; adeo quod non raro

raro laborent conuulsione, quod quidem neruorū imbecillitati & uoracitati acceptum referūt. Ideoq; uinū eos non frigidum bibere imperat. Atq; uinū quod esse eiusmodi debet, ut minime sit flatuosum, omnib⁹ iuxta, nedum solis infantibus commodat.

Mulierum
dieta.

Mulieribus ratio uictus esse siccior debet, commodiores enim sunt cibi sicci molliciei carnis: ut item pocula meraciora referunt plus ad secundas, & foetus nutriendos.

¶ Mulieribus siccio rem rationem uictus præscripsit; quæ qualis est, ipse subiicit. Cæterum hæc opinio auctoris controuersa est. Etenim si mulieribus esse humidis præter naturam sit, ut in intemperatis naturis, & affectis humidus morbus, recte illas siccaret. Iam cū eis hoc sit naturale, tuendum est: nisi salubrem mediocritatem excedat. Sed illud nos etiam in uiris spectamus. Namq; & his natura comparatum est mulieribus esse siccioribus, qui ubi iustam siccitatem superent, ibi eorum intemperiem contrarijs corrigimus.

Exercitationes.

Qui exercitantur, his hyeme conuenit currere, & luctari. æstate luctari quidē parū: currere uerò haudquaquam: sed deambulare multum in frigore.

¶ Exercitationum differentias, quæ anni temporibus sunt peculiare, docet quæ hyeme calfacere ualent & exiccare: æstate, contra.

Qui cursu defatigantur, hos oportet luctari. Qui uero defatigantur luctando, currēdum

dum his est. Nam ita laborās partem corporis defatigationi obnoxiam, calidam conferuet, si mulcē maximè recreet.

¶ Si ita omnia medici rationales conscripserint, nō fuisset uerborum fundendorū locus interpretibus relictus. Id autē dico, ut addatur causa, cur ita nos agere iubet: id quod fecit hoc loco Polybus.

SI hos qui exercitantur maximè alui proflusa uia arripiunt, ac excrementa cibum referunt, suntque cruda, de exercitationibus detrahenda debent, non minus tertiam partem, & de cibis dimidiam. Constat enim non ualere uentriculum aceruum ingestorum ciborum omnem calfacere. Sit his cibus panis, quàm potest fieri maximè coctus, in uino intritus, potus quàm paucissimus & temperatissimus, caueantque à cibo deambulare. Hoc autem tempore semel tantum oportet illos cibum sumere, nam hoc modo uentriculus maximè calfiat, cibosque uincat. Porrò modus hic alui, profluentium corpora quæ carne sunt densiore, frequentior exercitat, ubi compellatur homo, quando ita est natura comparatum, uesci carnibus. Venæ siquidem constipatae, cibos non suscipiunt comesos.

¶ Non uidetur hic de exercitantibus sese gratia sanitatis loqui, sed de his, qui munus aliquod obeunt gymnasticum, ut non detur illis eius omnino dimittendi facultas.

D cultas,

107
 culas, aut admodum multum remittendi. Propterea de illis detrahit, de exercitio tertiam partem, de cibis dimidiam. Nam haec tenus sperat cibum superaturos, ut non iam aut cruditate laborent, aut alui profluvio. Caeterum hic quoque suo officio functus est, quod eorum adscripserit rationem, qua adductus, haec ipsa & quae his sunt dicta, praescripserit. Nam modus, inquit, hic alui profluvij, hos qui carne sunt compactiore, capit, ubi carnes comedere cogant. Vbi de gymnasticis verba se facere significavit: hos etenim comedere carnes cogunt. Ac subiungit, uenae constipatae cibos non suscipiunt comesos. Quod obscure dixit, quare interpretes putare compulsi sunt, constipatas eum dicere, pro induratis, & quae aegre intenduntur, ut non excipiant alimentum; quod denotari aiunt ex hoc (cibos non suscipiunt). Sed istud digestionem citius, quam laedere concoctionem consuevit, ut excernant illi humida quidem, at non cruda tamen. Atqui dixit ante, cruda hos, & quae cibum referrent, deijcere. Verum quando adscripserit rationem, qua fretus ea consuluit, quae consuluit, & etiamnum tenemur implicati, quid in ijs orationibus fieri existimabimus, quibus causam, quare facere illa nos iubeat, non adscripsit? Equidem nisi de his, carne qui sunt compacto, adscripsisset, haerere me ingenue fatearer, ut in multis alijs, in quibus cum nihil eiusmodi apposuerit auctor, audacissimi isti interpretes quod in mentem uenit, pronunciat. Iam quia praedictorum compacta carne meminit, quo commentarentur illi quoque, quod utile esset, de ijs naturis, ansam praebuit. Hi enim citissime plenitudinem acervant, quod non satis perspirationis habent. Vnde fit, ut cum consistat digestio, prorsus humida eradant excrementa. Interdum non humida solum, sed & tenuia, & praeter caeteros uoracibus. Nam cum ex deglutitis aliquid in corpus digerit, residua promptius uenter

ter cōcoquit. At uero cū ciborū in eo permaneat acer-
 tus, si quando eum degrauent, semel deicit prius unis-
 uersos, quam sint cōcocti. Potuit etiā per uenarū dur-
 ritiam, quā intēdi multū non poterāt, digestio impe-
 diri alimenti. Verū talium naturarū, quo pacto haberi
 potuit ratio, scribere ipsum oportebat, instituto cōtra-
 rio. Siquidem totius habitus sunt scopi, raritas & molli-
 ties, quæ molli frictione, & multa pinguedine in solijs
 fiunt. Hic uero symptōmatibus immoratur, ac eorum
 negligit interīm ueluti radicē refecare. Iam in præsen-
 ti oratione istud quoq; dicit: constat enim non ualere
 uētriculū acerrimum ingestorū ciborū omnem calface-
 re. Atqui si uere inculcauit habitus densitatem, & uen-
 as cibum nō suscipiētes, iniuste de uentriculo cōque-
 ritur. Quod si hic eū quis uera dicere admittat, sequē-
 tē etiā diætā recte esse dictā, causā nō dixerit.
 Panē percoctum, potū temperatum & paucior em, se-
 mel cibum sumendum, nec a cibo deambulandum.

E St hæc quidem præcepta natura, & ad par-
 tem uertitur utramq; parumq; uiget bo-
 nus habitus in eiusmodi corporibus.

¶ Bonū habitū appellauit, compacta carne præditorū
 naturā, quæ æque celeriter facit mutationes. Itaq; sub-
 necit: & ad partē uertitur utrāq; hoc est, ad bonū ha-
 bitū, & contrariū. Præterea addit: Parūq; uiget bonus
 habitus in eiusmodi corporibus. Nā in commētarijs in
 Aphorismos ostēdim⁹, bonū exercitatorū habitū, præ-
 ter sanguinis repletionē & carnis, robur cōseruare na-
 turalium facultatū. Sed ut illic summā habitus bonitatē
 esse periculo ostendimus obnoxiam, quam non cito
 arida corpora consequuntur: ita usurenit his, qui cor-
 pore sunt compacto, posteaquam uelocissime, propter

Apho. 3.
 lib. primi.

D ij difficilem

difficilem per halitum digestionem his generatur, cogiturque scilicet e uestigio everti, celerem obtinent generationem & dissolutionem.

Dieta rariorum, & hirsutorum.

Habitus uerò rariores, & hirsutiores carniū esum magis admittunt, & labores. Suntque his boni habitus diuturniores.

¶ Quod corpora hirsutiora cutem obtinent rariorem, itemque genus carnosum, in libris de temperamentis didicimus. Quare hæc merito sane commodius aut esum carniū ferre, nempe quæ transpirantur: & labores, quod minus sint lassitudinibus obnoxij, id quod etiam in libris de tuenda sanitate traditum est. Quod si hæc, & bonos habitus habent constantiores, ut quæ non attingant continuo extremum.

Ac qui cibos postridie eructant, & si præcordia eleuantur, his tanquam cibus non percoctis, diuturnior somnus prodest. nihilominus horum corpora ad alium laborē sunt adigenda. Vinum bibant meracius, & largius, cibi uerò minus sumant hoc tempore. Liquet enim præ imbecillitate & frigiditate uentrem non esse ciborum multitudini parem concoquendæ.

¶ Laudo hic eū, quod fini adiecerit: liquet enim præ imbecillitate & frigiditate uentrem non esse ciborum multitudini parem concoquendæ. Nam quasi ad id respiciens, eam studet calfacere, eaque gratia longiorem somnum eis consulit, item exercitationem, atque uinum bibere

bibere, & meracius, & copiosius: præterea, id temporis minus comedere, quo ipsis contigit cruditate laborare. Nam reliquo tempore exercitantes sese & mouentes, uinumq; ut diximus, bibentes, nihil est, quod ciborum mediocrem copiam imminuant.

Q Vos sitis infestat, cibos hi & labores minuant, ac uinum dilutū bibant, idq; quam frigidissimum.

¶ Hic expressa est eo modo calidarum naturarū nota. In sexto libro Epidemiōn his uerbis. Calido naturaliter frigida potio conuenit, & quiescere. Vt enim appellauit corporis temperamentum, subiunxit diætā, quā, qui ita sunt affecti, requirunt. Caput autē eius est, refrigeratio. Potissima in hac diætā summa sunt, aqua potio, & uacatio exercitatiōis. Hoc loco quiescere aliter expressit, nempe labores minuant. Et pro frigida potione scripsit, ac uinum dilutum bibant, & quam frigidissimum. Mihi uero rectius hic præcipere uideatur: quod potio diluta & frigida cum refrigerat, tum præterea uini obtinet commoditates.

Q Vibus uiscera ab exercitatione uel alio itinere dolent, his quiescere ieiunis cōfert. Potus sit parcissimus, qui corpus ingressus cieat urinā: ut ne uenæ, quæ uisceribus sunt innatae, contendantur plenæ. Quippe inflationes hinc, & febres generantur.

¶ Omnia hæc præcepta in lucubratione de sanitate tuenda abunde tradidimus: & nunc memoriæ causa,

D iij ut

ut in superioribus, ita hoc loco exponemus. Multis enim tametsi febriliter dolores in uisceribus oboritur, potissimum in iocinore, ubi a cibo se exercitauerint, uel lauerint. Cuius quidem causa angustia est uisceris transitus, ascendentiumque crassitudo humorum. Etenim oclusi, & resistentes in uenarum strictis finibus, qua sanguis ex simis iocinoris partibus transmittitur in concavas, tum transitum obsepunt, tum uenas intendunt, quae in sima sunt iocinoris regione. Quas ita affectas dolores citra febrem excipiunt. Hos sopire eo tempore oportet, quo instant: ac potare aliquid, urinam quod moueat, & iecur referat. Qui nisi minxerint, his occasionibus succedunt flatus & febres.

Quem morbi corripunt à cerebro profecti, huius primum torpedio caput tenet, mensque frequentur, ac alia patitur, quae in urinae stillicidio solent euenire. Hunc illud dies uiginti molestat. Et de naribus si fluat, aut auribus aqua uel mucus, à morbo uindicatur, & urinae quiescit stillicidium. Mens autem absque dolore multum & album: dum diem uigesimalium transferit, & capitis dolor relinquit hominem: caeterum oculos intendentem splendor illum fugit. At uiri est, qui facultate est praeditus ratiocinandi (quia homini tanti nihil, atque sanitas est) nosse de suo consilio in morbis esse praesto.

¶ Merito habuerunt hanc orationem suspectam. Nonnulli

nulli etiam semel damnarunt, non esse Polybi, & multo minus Hippocratis. Nam orationis omnino non constat initium, uolens cerebri morbos torpedinem inducere & urinæ stillicidium. Quæ tamen oratio, uel si putet quis non cunctos cum cerebri taleis esse morbos cõstituere, sed eos solos, quos fluës de naribus, & auribus muccus & aqua depellit, haud est uera. Neq; enim semper ita rē se habere, neq; frequenter apparet.

LIBRIDE SALVBRIS
 DIAETA CVM GALENI COMMENTARIO
 HERMANNO CRUSERIO CAMPENSI
 SI INTERPRETE FINIS.

¶ Errata.

Fol. 4. Pag. 2. Linea. 14. qui. Fol. 5. Pag. 2. Li. 3. a fine, pro humidioris lege ficcioris. Fol. 6. Pag. 1. Li. 11. pro humidior lege ficcior. Ibidem Li. penult. pro quæ temperata est, lege qui temperatus est. Fol. 8. Pag. 2. Lin. 10. nudusq;. Fol. 9. Pag. 1. Li. 23. deorsum. Ibidem Pag. 2. Lin. 1. cœnum. Ibidem Li. 14. cataclysmata. Ibidem Lin. 17. pinguiora & crassiora. Ibidem Li. 23. leniora. Fol. 10. Pag. 1. Li. 2. abundant. Fol. 10. Pag. 2. Li. 24. sufficiens. Fol. 11. Pag. 2. Li. 6. alio. Fol. 14. Pag. 2. Li. 11. obnoxia. Ibidem lin. penult. pro eam cum.